

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ВЕЛОСИПЕДНОГО ТУРИЗМУ INTERNATIONAL EXPERIENCE OF PROMOTING BICYCLE TOURING

УДК 338:48(339.1)

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct50-3>

Редько В.Є.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри туристичного бізнесу та гостинності
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Росошик Ю.С.

студентка
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Redko Viktoriia

Oles Honchar Dnipro National University

Rososhiuk Yuliia

Oles Honchar Dnipro National University

У статті розглянуто міжнародний досвід розвитку та популяризації велосипедного туризму, можливості його імплементації в Україні. Виділено основні напрями розвитку велотуризму у світі, до яких належать розбудова велосипедної інфраструктури, розроблення нових велосипедних маршрутів, проведення маркетингових заходів, діяльність спеціалізованих організацій, а також надання певних пільг та знижок під час використання велосипедного транспорту. Проаналізовано досвід популяризації велосипедного туризму в світі. Однією із сучасних світових тенденцій цього виду туризму визначено впровадження інновацій у розбудову туристичної інфраструктури. Охарактеризовано стан велосипедної інфраструктури України й запропоновано шляхи розвитку велосипедного туризму. Обґрунтовано, що розвиток велосипедного туризму в Україні сприятиме не лише екологічно сталій урбанізації, а й дасть змогу зробити подорожі доступнішими, кориснішими, безпечнішими в умовах світових динамічних змін та кризи в туризмі.
Ключові слова: велосипедний туризм, велосипедна інфраструктура, сталий розвиток туризму, промоція велосипедних маршрутів, туристичні інновації.

В статье рассмотрены международный опыт развития и популяризации велосипедного туризма, возможности его имплементации в Украине. Выделены основные направления развития велотуризма в мире, к которым относятся развитие велосипедной инфраструктуры, разработка новых велосипедных маршрутов, проведение маркетинговых мероприятий, деятельность специализированных организаций, а также предоставление определенных льгот и скидок при использовании велосипедного транспорта. Проанализирован опыт популяризации велосипедного туризма в мире. Одной из современных мировых тенденций этого вида туризма определено внедрение инноваций в развитие туристической инфраструктуры. Охарактеризовано состояние велосипедной инфраструктуры Украины и предложены пути развития велосипедного туризма. Обосновано, что развитие велосипедного туризма в Украине будет способствовать не только экологически устойчивой урбанизации, но и позволит сделать путешествия более доступными, полезными, безопасными в условиях мировых динамических изменений и кризиса в туризме.
Ключевые слова: велосипедный туризм, велосипедная инфраструктура, устойчивое развитие туризма, продвижение велосипедных маршрутов, туристические инновации.

педного туризму, возможности его имплементации в Украине. Выделены основные направления развития велотуризма в мире, к которым относятся развитие велосипедной инфраструктуры, разработка новых велосипедных маршрутов, проведение маркетинговых мероприятий, деятельность специализированных организаций, а также предоставление определенных льгот и скидок при использовании велосипедного транспорта. Проанализирован опыт популяризации велосипедного туризма в мире. Одной из современных мировых тенденций этого вида туризма определено внедрение инноваций в развитие туристической инфраструктуры. Охарактеризовано состояние велосипедной инфраструктуры Украины и предложены пути развития велосипедного туризма. Обосновано, что развитие велосипедного туризма в Украине будет способствовать не только экологически устойчивой урбанизации, но и позволит сделать путешествия более доступными, полезными, безопасными в условиях мировых динамических изменений и кризиса в туризме.

Ключевые слова: велосипедный туризм, велосипедная инфраструктура, устойчивое развитие туризма, продвижение велосипедных маршрутов, туристические инновации.

The article examines the international experience of development and promotion of cycling tourism and the possibility of its implementation in Ukraine. The main directions of cycling tourism development in the world are identified, which include development of cycling infrastructure, development of new cycling routes, realization of marketing activities, activities of specialized organizations and offering of some benefits and discounts for using of bicycle transport. The examples of cycling tourism popularization in different countries and cities are analyzed. The implementation of innovations in the development of tourism infrastructure is identified as one of the modern world trends of this type of tourism. The main marketing tools for promoting cycling in the tourism market are mass media and Internet marketing tools. The influence of professional organizations on the promotion of cycling tourism in the world is analyzed, which consists in development and implementation of various projects related to infrastructure improvement, promotion of cycling tourism among the population, knowledge exchange and establishing transnational partnerships in intensification of cycling development. The state of the bicycle infrastructure of Ukraine is analyzed. Only a few Ukrainian cities have begun to promote cycling successfully, but in general the country has almost no infrastructure. Based on international experience, ways of cycling tourism development in Ukraine are proposed. According to the authors, these should be: development of a state network of bicycle routes; creating comfortable conditions for traveling with a bicycle in planes, trains and buses; opening of high-quality bicycle rental and repair points, bicycle parkings, accommodation and catering facilities for cyclists; development and implementation of a marketing activities plan to promote cycling tourism in Ukraine. It is substantiated that the development of cycling tourism in Ukraine will not only contribute to ecologically sustainable urbanization, but also allow to make travel more accessible, useful, safer in the context of global dynamic changes and the crisis in tourism.

Key words: cycling tourism, cycling infrastructure, sustainable development of tourism, promotion of bicycle routes, tourist innovations.

Постановка проблеми. Велосипедний туризм визнаний одним зі сталих видів туризму завдяки своїй безпеці для навколишнього середовища. Його привабливість зумовлена формуванням здорових і корисних звичок у розвитку особистості в поєднанні з реалізацією культурно-пізнавального, спортивного, емоційного, освітнього та інших мотивів подорожі. Викликані пандемією COVID-19 обмеження у здійсненні міжнародних подорожей роблять велосипедний туризм одним із доступних видів проведення дозвілля й активного відпочинку. За даними Міжнародного велосипедного союзу, перехід від моторизованих транспортних засобів до велосипеда допоможе не лише у вирішенні проблем забруднення навколишнього середовища, заторів та стресу, а й у забезпеченні

економії на використанні інфраструктури до 25 трлн дол. США до 2050 р. [1]. Отже, проблема популяризації велосипедного туризму в світі є доволі актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні й практичні аспекти організації велосипедного туризму висвітлено в працях Ю. Грабовського, О. Скалія, Т. Скалія, В. Дехтяра, Ю. Щура, О. Дмитрука. Проблемам та перспективам розвитку велосипедного туризму присвячено публікації О. Конопляника, І. Засядки, П. Романіва. П. Кокс та Дж. Беррідж висвітлювали шляхи просування велосипедного туризму [2; 3]. У публікаціях Дж. Ларсена, Дж. Пучера, Дж. Ділла та С. Хенді розглянуто досвід розвитку велосипедного туризму Лондона і Копенгагена [4; 5]. Однак

питання розвитку велосипедної інфраструктури та популяризації велосипедного туризму потребують більшої уваги в умовах реалізації концепції сталого розвитку в Україні.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення міжнародного досвіду популяризації велосипедного туризму та можливості його імплементації в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Велосипедний туризм – це один із видів туризму, в якому велосипед служить головним або єдиним засобом пересування. Велосипедний туризм визначається як вид спортивної дисципліни, що належить до неолімпійських видів спорту [6], і як вид активного відпочинку. У статті велосипедний туризм розглядатиметься як вид туризму для активного відпочинку місцевого населення дестинації й здійснення подорожі туристами з використанням велосипеда.

Значний досвід в організації велосипедного туризму мають країни Західної та Північної Європи, зокрема Нідерланди, Данія, Норвегія, Ірландія, Німеччина [7]. У цих країнах велика частка населення користується велосипедом як для туризму і прогулянок, так і для пересування в межах населеного пункту. Така популярність велосипеда зумовлена політикою, що проводиться урядами цих країн, головною метою якої є розвантаження міст від автомобільного транспорту, поліпшення екологічної ситуації території та турбота про здоров'я населення.

Популяризація та розвиток велосипедного туризму відбуваються завдяки розбудові велоси-

педної інфраструктури, розробленню нових велосипедних маршрутів, проведенню маркетингових заходів для просування велосипедного туризму, діяльності спеціалізованих організацій, а також наданню певних пільг та знижок під час використання велосипедного транспорту (рис. 1).

Популяризація велосипедного туризму здійснюється як на національному, регіональному, так і на локальному рівні розвитку дестинацій. Заслуговує уваги досвід Ірландії, де у 2007 р. було схвалено «Стратегію розвитку велосипедного туризму Ірландії». У межах цієї стратегії був розроблений план розвитку інфраструктури велосипедного туризму, в якому основна увага приділена розробленню привабливих та безпечних велосипедних маршрутів, створенню якісних пунктів прокату та ремонту велосипедів, умов для відвідування велосипедистами не лише закладів розміщення та харчування, а й безпечного користування поромами, літаками та потягами [8]. Продовженням реалізації Стратегії розвитку велосипедного туризму Ірландії стала схвалена у 2018 р. «Стратегія майбутнього розвитку національних та регіональних зелених доріг» [9]. «Зелені дороги» (greenways) являють собою маршрути без руху автомобільного транспорту, які призначені для велосипедних туристів, що виїжджають із міст, щоб відкрити для себе сільську місцевість й околиці міста. Такий інтегрований підхід свідчить про цілеспрямований розвиток сталих видів туризму в Ірландії, який охоплює велосипедний, сільський та екологічний складники у поєднанні із соціокультурним й економічним розвитком.

У рейтингу The Copenhagenize Index, який публікується з 2011 р., визначено найкращі у світі міста для подорожей велосипедом. Методологія оцінки охоплює 14 параметрів, 13 з яких є обов'язковими, а 14-й – бонусний, який присуджується за вражаючі досягнення у реалізації міської політики з використання велосипедного транспорту. Виділяють три групи, за якими розподіляються ці 13 параметрів [10]:

1. Параметри вуличного ландшафту (велосипедна інфраструктура, велосипедні зручності, інтенсивність трафіку), де значна увага приділяється обладнанню стоянок для велосипедів у місті, їхній кількості й дизайну.

2. Параметри культури (гендерний розрив, модальна частка велосипедів, збільшення модальної частки велосипедів за останні 10 років, показники безпеки, імідж велосипеда, вантажні велосипеди) застосування велосипедного транспорту в місті.

3. Параметри амбіцій (пропаганда, політика, прокат велосипедів, міське пла-

Рис. 1. Основні напрями міжнародного розвитку велосипедного туризму

нування) дають змогу отримати найвищі бали під час оцінювання, оскільки передбачають розроблену дієву місцеву політику щодо популяризації велосипедного транспорту, наявність прокату велосипедів із визначенням чітких правил їх паркування й обслуговування, наявність спеціального бюро з планування велосипедної інфраструктури.

У 2019 р. участь в оцінюванні рівня використання велосипедного транспорту за версією The Copenhagenize Index взяли понад 600 міст з усього світу. Міста, в яких частка користувачів велосипедів перевищувала 2%, були вибрані для подальшого оцінювання. Результатом оцінки стало визначення двадцятки найкращих міст, що мають найвищі сукупні оцінки дружності міста і велосипеду (табл. 1).

Отже, протягом 2013–2019 рр. лідерами цього рейтингу стабільно залишалися Копенгаген, Амстердам та Утрехт. Тим часом Копенгаген продовжує залучати інвестиції, ініціювати ідеї та впроваджувати інновації у велосипедний напрям. Дуже високі показники отримали Антверпен, Страсбург і Бордо. Осло з 19-ї сходинки в 2017 р. піднялося на 7-му в 2019 р. Окрім того, у 2019 р. у рейтинг уперше потрапили Богота, Бремен, Тайбей та Ванкувер, які продемонстрували успішні практики щодо поліпшення міста для велосипедистів шляхом упровадження інновацій. Міста, які вже мають добре розвинену велосипедну інфраструктуру, вдосконалюють її за допомогою інновацій. Наприклад, у Копенгагені на жвавих маршрутах розроблено велосипедні магістралі, надаючи

велосипедистам пріоритет серед транспортного потоку. Окрім цього, встановлено світлофори для велосипедистів, підставки для ніг для зручнішого очікування на світлофорах, безкоштовні насоси тощо. Цікавим рішенням є проєкт «Зелена хвиля», призначений для регулювання велосипедних потоків, особливо під час годин пік на жвавих вулицях. Оригінальність рішення полягає у встановленні налаштувань світлофорів так, що велосипедист зустрічатиме лише зелені сигнали на своєму шляху за швидкості 20 км/год. [11]. Результатом упровадження цього рішення є прискорення швидкості пересування велосипедистів містом.

Вартим уваги є досвід популяризації велосипедного туризму в Канберрі, хоча воно й не увійшло до двадцятки лідерів за The Copenhagenize Index. У місті реалізовується Стратегія велосипедного туризму Канберри на період 2018–2030 рр., яка ґрунтується на трьох основних векторах: інклюзивність і доступність, різноманітність, сусідство. Вектор інклюзивності та доступності передбачає формування привабливості і відкритості дестинації для широкого контингенту туристів та різних цільових ринків, у тому числі для осіб з обмеженими можливостями та для літніх людей. Різноманітність проявляється в наданні можливостей використовувати велосипед відповідно до широкого кола інтересів та рівня досвіду туристів. Вектор сусідства спрямований на пошук шляхів співробітництва з іншими суб'єктами підприємництва з метою набуття досвіду та підвищення рівня розвитку велосипедного туризму [12].

Таблиця 1

Рейтинг The Copenhagenize Index за 2011–2019 рр.

Місце в рейтингу	2011 р.	2013 р.	2015 р.	2017 р.	2019 р.
1	Амстердам	Амстердам	Копенгаген	Копенгаген	Копенгаген
2	Копенгаген	Копенгаген	Амстердам	Утрехт	Амстердам
3	Барселона	Утрехт	Утрехт	Амстердам	Утрехт
4	Берлін	Севілья	Ейндговен	Страсбург	Антверпен
5	Токіо	Бордо	Мальме	Мальме	Страсбург
6	Мюнхен	Нант	Нант	Бордо	Бордо
7	Париж	Антверпен	Бордо	Антверпен	Осло
8	Монреаль	Ейндговен	Страсбург	Любляна	Париж
9	Дублін	Мальме	Антверпен	Токіо	Відень
10	Будапешт	Берлін	Севілья	Берлін	Гельсінкі
11	Гамбург	Дублін	Барселона	Барселона	Бремен
12	Гвадалахара	Токіо	Любляна	Відень	Богота
13	Портленд	Мюнхен	Дублін	Париж	Барселона
14	Стокгольм	Монреаль	Буенос-Айрес	Севілья	Любляна
15	Гельсінкі	Нагоя	Берлін	Мюнхен	Берлін
16	Лондон	Ріо-де-Жанейро	Міннеаполіс	Нант	Токіо
17	Сан-Франциско	Барселона	Париж	Гамбург	Тайбей
18	Ріо-де-Жанейро	Будапешт	Гамбург	Гельсінкі	Монреаль
19	Відень	Париж	Мюнхен	Осло	Ванкувер
20	Нью-Йорк	Гамбург	Монреаль	Монреаль	Гамбург

Джерело: сформовано авторами на основі [10]

Слід відзначити, що, як і будь-який вид туризму, велосипедний туризм потребує маркетингових досліджень й активного його просування на туристичний ринок. Популяризація велосипедного туризму у світі здійснюється шляхом застосування різних маркетингових інструментів. Із цією метою у Нідерландах, Бельгії, Данії, Німеччині пропонується широкий асортимент журналів, присвячених велоспорту й велотуризму. Зміст журналів Up/Down, Bikefreak та Mountainbike Plus висвітлює продукти й напрями велосипедного туризму в Нідерландах. Бельгійські журнали (CycleLive, Grinta, Bike&Trekking), датські (The Bike Man та Cykelist for bundet), німецькі (Aktive Radfahren, Bike&Travel, RADtouren-Das Radreise-Magazin) сфокусовані на публікаціях туристичного контенту і тим самим формують мотивацію туристів до подорожі. Окрім засобів масової інформації, у популяризації велосипедного туризму активно застосовуються інструменти Інтернет-маркетингу. Наприклад, у Нідерландах існує шість Інтернет-порталів та вебсайтів для велосипедистів, а в Німеччині налічується вісім таких сайтів. Аналіз їхнього контенту дає змогу констатувати, що Інтернет-ресурси спрямовані на комплексне просування туристичного продукту дестинацій, окремих туристичних послуг (велосипедні екскурсії, велосипедні готелі, велосипедні доріжки) на споживчий національний і міжнародний ринки. Деякі сайти надають можливості для самостійного планування велотуристами своїх подорожей [13].

Значний вплив на промоцію велосипедного туризму у світі здійснюють професійні громадські,

національні й міжнародні організації: Королівський велоспортивний союз Нідерландів (KNWU), Голландська федерація туристичного велоспорту (NTFU), Королівський голландський туристичний клуб (ANWB), Нідерландська організація Fietzersbond, Асоціація велосипедистів Німеччини (ADFC), Федерація велосипедистів Данії та ін. [13]. Однією з найвпливовіших міжнародних організацій визнана Європейська федерація велосипедистів (ECF). З моменту її заснування в 1983 р. ECF працює над просуванням велосипедного руху як сталого та здорового способу пересування й відпочинку [14]. Її значний внесок у розвиток велосипедного туризму засвідчує реалізація проєктів EuroVelo, Velo-city, NowWeBike (табл. 2).

Загальна протяжність одного з маршрутів EuroVelo, що проходить через Францію, Бельгію, Нідерланди, Німеччину, Чехію, Польщу та Україну, становить 5 100 км. Маршрут активно експлуатується, окрім української та польської його частин. Уся українська частина маршруту ще тільки розробляється, деякі ділянки польської частини маршруту знаходяться на етапі планування [15]. Це свідчить про неквапливість України долучитися до реалізації проєкту та відсутність зацікавленості в активній його експлуатації для залучення європейських велосипедних туристів у нашу країну.

Слід зазначити, що популяризація велосипедного туризму в Україні відбувається в межах реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 р. Серед її заходів передбачено розвиток мережі велосипедних доріжок та розроблення велосипедних маршрутів між

Таблиця 2

Характеристика проєктів Європейської федерації велосипедистів (ECF)

Назва проєкту	Рік започаткування	Цілі і характеристика	Результати
EuroVelo	1995	Створення Європейської мережі велосипедних маршрутів. Цілі проєкту: забезпечити впровадження якісних велосипедних маршрутів європейського класу у всіх країнах Європи; інформувати про існування цих маршрутів населення; надавати доступ до джерел інформації про велосипедні тури Європою.	Розроблена мережа якісних велосипедних маршрутів країнами Європи (17 маршрутів загальною протяжністю 90 тис км); промоція велосипедних маршрутів та розроблених турів.
Velo-city	1980	Ініціатор конференцій, що є провідними з питань велосипедного руху; залучення експертів (інженерів, архітекторів, проєктувальників, маркетологів, наукових співробітників, екологів, представників бізнесу) до участі у розробленні, просуванні та забезпеченні велосипедних проєктів.	Обмін знаннями, об'єднання зусиль експертів з урядами на всіх рівнях, побудова ефективних транснаціональних партнерських відносин в активізації розвитку велосипедного руху.
NowWeBike	2015	Розроблення транскордонних велосипедних турів, міжнародна співпраця між європейськими країнами з акцентом на розвиток велосипедного туризму; організація заходів, що популяризують велосипедний туризм, наприклад велосипедні майстерні для мігрантів або оглядові екскурсії на велосипеді.	Заохочення великої кількості європейців до велосипедного руху і сприяння переходу до здорових подорожей.

Джерело: сформовано авторами на основі [14–16]

Приклади розвитку велосипедної інфраструктури в Україні

Місто	Заходи щодо розвитку велосипедної інфраструктури
Київ	Загальна довжина велосипедних доріжок і велосмуг у Києві – 91,5 км; загальна довжина смуг громадського транспорту, де дозволено рух на велосипеді, – 17 км. Наявні 935 локацій, облаштованих велосипедними парковками. Діє система громадського велопрокату BikeNow. Розроблена онлайн-мапа велосипедної інфраструктури міста.
Львів	Облаштовано понад 100 км велодоріжок, працює п'ять велосипедних світлофорів. Наявні велоопори, на які велосипедисти спираються ногами в очікуванні зеленого сигналу світлофора. Нарховуються 20 станцій громадського велопрокату, з яких 23 облаштовані NextBike, 352 велопарковки та 35 веломайстерень. Створено онлайн-мапу велосипедної інфраструктури.
Вінниця	Облаштовано 75 км велодоріжок, працює муніципальний велопрокат Nextbike. Відкрито 10 станцій вело-СТО, де велосипедисти можуть відремонтувати свій транспорт. Установлено велосипедні мапи, на яких відображається місце дислокації велосипедиста й вінницька велоінфраструктура. Розроблено онлайн-мапу велосипедної інфраструктури міста.

Джерело: сформовано авторами на основі [24–26]

близько розташованими національними парками та в межах транскордонних біосферних резерватів [17]. В українських містах розроблені велосипедні маршрути, проте велосипедна інфраструктура майже відсутня, хоча з 01.09.2018 в Україні набрали чинності ДБН В.2.3 – 5: 2018 «Вулиці та дороги населених пунктів», якими передбачено облаштування велосипедних доріжок, смуг і переїздів [18]. Виконання цих ДБН дасть змогу підвищити безпеку та комфорт пересування велосипедами, що сприятиме розвитку велосипедного туризму. Майже кожен обласний центр (Київ, Львів, Дніпро, Харків, Луцьк, Вінниця, Одеса, Полтава та ін.) та деякі інші українські міста (Миргород, Кривий Ріг, Хотинь, Ходоси та ін.), а також певні об'єднані територіальні громади (Бердянська ОТГ, Лохвицька ОТГ, Коростишівська ОТГ, Іванівська ОТГ та ін.) мають розділи щодо розвитку велосипедної інфраструктури у своїх програмах розвитку. Частина цих документів описує загальні напрями розвитку велосипедного руху в місті [19; 20], інші ж містять програму конкретних заходів щодо вдосконалення велосипедної інфраструктури [21–23], які реалізуються поволі. Київ, Львів і Вінниця вже почали розбудовувати велосипедну інфраструктуру та вдало популяризувати велосипедний туризм (табл. 3).

Зважаючи на вдалі кроки окремих міст у напрямі розвитку велосипедної інфраструктури, доцільним є застосування міжнародного й національного досвіду щодо популяризації та активного просування на ринок велосипедного туризму шляхом розбудови велосипедної інфраструктури, застосування інформаційних та комунікаційних технологій, продукування інновацій. Основними шляхами розвитку й популяризації велосипедного туризму в Україні мають стати:

- розроблення державної мережі велосипедних маршрутів з урахуванням стандартів якості;
- створення комфортних умов для розміщення велосипедистів та безпечного проїзду з велосипедом у літаках, потягах та автобусах;

- відкриття якісних пунктів прокату та ремонту велосипедів, велосипедних паркінгів, закладів розміщення та харчування, пристосованих для відвідування велосипедистами, а також забезпечення туристичних інформаційних центрів картами і путівниками із зазначенням велосипедних маршрутів;

- розроблення й реалізація плану маркетингових заходів із просування велосипедного туризму в Україні, зокрема створення сайту із зазначеними велосипедними маршрутами й турами, схемами велодоріжок у містах.

Інтеграція велосипедного туризму в розвиток дестинацій України сприятиме не лише екологічно стійкій урбанізації та формуванню сталої інфраструктури, а й дасть змогу зробити подорожі доступнішими, кориснішими, безпечнішими в умовах світових динамічних змін та кризи в туризмі.

Висновки з проведеного дослідження. Вивчення міжнародного досвіду розвитку велосипедного туризму засвідчує доцільність популяризації й активного просування на ринок велосипедного туризму України, що забезпечить не лише зростання привабливості дестинацій для туристів, а й отримання соціального ефекту, який проявляється у розвитку соціальної інфраструктури та турботі про здоров'я населення. Ураховуючи, що перші кроки у розбудові велосипедної інфраструктури в Україні вже зроблено, запропоновано шляхи розвитку й популяризації велосипедного туризму, які потребують розроблення та застосування інновацій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Cycling for All. UCI: вебсайт. URL: <https://www.uci.org/cycling-for-all> (дата звернення: 20.11.2020).
2. Cox P. Strategies promoting cycle tourism in Belgium: Practices and implications. *Tourism Planning and Development*. 2012. Vol. 9. № 1. P. 25–39.
3. Berridge G. The promotion of cycling in London. *Journal of Sport and Tourism*. 2012. Vol. 17. № 1. P. 43–61.

4. Larsen J. The making of a pro-cycling city: Social practices and bicycle mobilities. *Environment and Planning A*. 2017. Vol. 49. № 4. P. 876–892.

5. Pucher J., Dill J., Handy S. Infrastructure, programs, and policies to increase bicycling: An international review. *Preventive Medicine*. 2010. № 50. P. 106–125.

6. Велосипедний туризм. Мандрівка.UA : вебсайт. URL: <https://sites.google.com/site/mandrivkaua2015/home/velosipednij-turizm> (дата звернення: 20.11.2020).

7. Засідка І.В. Можливості розвитку велосипедного туризму в контексті Євро-2012. *Географія та туризм*. 2011. № 13. С. 111–116.

8. A Strategy for the Development of Irish Cycle Tourism. National Tourism Development Authority of Ireland. URL: <https://cutt.ly/3hZmnBt> (дата звернення: 21.11.2020).

9. Strategy for the Future Development of National and Regional Greenways. Department of Tourism, Transport and Sport of Ireland. URL: <https://assets.gov.ie/10364/abd98a35c61e4de4ba00a341eb7e0d13.pdf> (дата звернення: 21.11.2020).

10. The Copenhagenize Index. *The Copenhagenize Index* : вебсайт. URL: <https://copenhagenizeindex.eu/the-index> (дата звернення: 22.11.2020).

11. Four ways Copenhagen is leading on innovation. *The Local* : вебсайт. URL: <https://cutt.ly/RhZmcjb> (дата звернення: 22.11.2020).

12. The CBR Cycle Tourism Strategy / Government of the Australian Capital Territory. URL: <https://cutt.ly/uhZmkfV> (дата звернення: 21.11.2020).

13. Cycling tourism in USA, Denmark, Germany, the Netherlands. *Readkong* : вебсайт. URL: <https://cutt.ly/fhZmhxJ> (дата звернення: 21.11.2020).

14. Офіційний сайт Європейської федерації велосипедистів (ECF). URL: <https://ecf.com/> (дата звернення: 25.11.2020).

15. Офіційний сайт EuroVelo. URL: <https://en.eurovelo.com/> (дата звернення: 25.11.2020).

16. Офіційний сайт NowWeBike. URL: <https://cutt.ly/uhZmfzn> (дата звернення: 25.11.2020).

17. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 28 грудня 2017 р. № 1902. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1902731-17#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

18. ДБН В.2.3-5:2018. Вулиці та дороги населених пунктів. Київ : Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2018. 61 с.

19. Концепція розвитку велоінфраструктури в м. Чернівцях / Миська рада м. Чернівці. URL: <https://cutt.ly/UhXpIWD> (дата звернення: 27.11.2020).

20. Концепція розвитку велосипедного руху і облаштування велосипедної інфраструктури у м. Харкові. Харківська міська рада. URL: <https://cutt.ly/rhZmQXF> (дата звернення: 27.11.2020).

21. Концепція розвитку велосипедної інфраструктури в м. Києві / Київська міська рада. URL: <https://cutt.ly/uhZmaQ3> (дата звернення: 27.11.2020).

22. Концепція впровадження велосипедної мережі та відповідної інфраструктури в 2011–2020 роках. Львівська міська рада. URL: <https://cutt.ly/chZmETr> (дата звернення: 27.11.2020).

23. Програма розвитку велосипедного руху у м. Вінниці на 2013–2020 роки. Вінницька міська рада. URL: <https://cutt.ly/uhZmu2q> (дата звернення: 27.11.2020).

24. Веломапа. Київ – Велосипедне місто : вебсайт. URL: <https://cutt.ly/9hZmRHB> (дата звернення: 01.12.2020).

25. Львівська мерія опублікувала повну онлайн-карту велоінфраструктури міста. *Zaxid.net* : вебсайт. URL: <https://cutt.ly/dhZmobO> (дата звернення: 01.12.2020).

26. У Вінниці облаштовують велодоріжку по вулиці Лебединського. Офіційний сайт Вінницької міської ради. URL: <https://cutt.ly/ghZUS2b> (дата звернення: 01.12.2020).

REFERENCES:

1. Cycling for All. UCI : website. Available at: <https://www.uci.org/cycling-for-all> (accessed 20 November 2020).

2. Cox P. (2012) Strategies promoting cycle tourism in Belgium: Practices and implications. *Tourism Planning and Development*, vol. 9, no. 1, pp. 25–39.

3. Berridge G. (2012) The promotion of cycling in London. *Journal of Sport and Tourism*, vol. 17, no. 1, pp. 43–61.

4. Larsen J. (2017) The making of a pro-cycling city: Social practices and bicycle mobilities. *Environment and Planning A*, vol. 49, no. 4, pp. 876–892.

5. Pucher J., Dill J., Handy S. (2010) Infrastructure, programs, and policies to increase bicycling: An international review. *Preventive Medicine*, no. 50, pp. 106–125.

6. Velosypednyi turizm [Cycling tourism]. *Mandrivka.UA*: website. Available at: <https://sites.google.com/site/mandrivkaua2015/home/velosipednij-turizm> (accessed 20 November 2020).

8. A Strategy for the Development of Irish Cycle Tourism. National Tourism Development Authority of Ireland. Available at: <https://cutt.ly/3hZmnBt> (accessed 21 November 2020).

9. Strategy for the Future Development of National and Regional Greenways. Department of Tourism, Transport and Sport of Ireland. Available at: <https://assets.gov.ie/10364/abd98a35c61e4de4ba00a341eb7e0d13.pdf> (accessed 21 November 2020).

10. The Copenhagenize Index. *The Copenhagenize Index* : website. Available at: <https://copenhagenizeindex.eu/the-index> (accessed 22 November 2020).

11. Four ways Copenhagen is leading on innovation. *The Local* : website. Available at: <https://cutt.ly/RhZmcjb> (accessed 22 November 2020).

12. The CBR Cycle Tourism Strategy / Government of the Australian Capital Territory. Available at: <https://cutt.ly/uhZmkfV>. (accessed 21 November 2020).

13. Cycling tourism in USA, Denmark, Germany, the Netherlands. *Readkong*: website. Available at: <https://cutt.ly/fhZmhxJ>. (accessed 21 November 2020).

14. *Official site of the European Cycling Federation (ECF)*: website. Available at: <https://ecf.com> (accessed 25 November 2020).

15. «EuroVelo» official website: website. Available at: <https://en.eurovelo.com> (accessed 25 November 2020).

16. «NowWeBike» official website: website. Available at: <https://cutt.ly/yhZmfzn> (accessed 25 November 2020).

17. Pro zatverdzhennya planu zahodiv z realizaciyi Strategiyi rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku u 2018 roci: nakaz M-va ekonomichnogo rozvytku i torghvi Ukrainy vid 28 grud. 2017 r. № 1902 [On approval of the action plan for the implementation of the Strategy for the development of tourism and resorts for the period up to 2026 in 2018]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1902731-17#Text> (accessed 27 November 2020).

18. *Streets and roads of settlements*. (2018) DBN V.2.3-5:2018. Kyiv: Ministry of Regional Development, Construction and Housing of Ukraine.

19. Konceptiya rozvytku veloinfrastruktury v m. Chernivcyah. Miska rada m. Chernivciv [The Concept of cycling infrastructure development in Chernivtsi]. Available at: <https://cutt.ly/UhXplWD> (accessed 27 November 2020).

20. Konceptiya rozvytku velosypednogo ruxu i oblashtuvannya velosypednoyi infrastruktury u m. Kharkovi. Kharkivska miska rada [The Concept of development of bicycle traffic and arrangement of bicycle infrastructure in Kharkiv]. Available at: <https://cutt.ly/rhZmQXF> (accessed 27 November 2020).

21. Konceptiya rozvytku velosypednoyi infrastruktury v m. Kyevi. Kyivska miska rada [The concept of

bicycle infrastructure development in Kyiv]. Available at: <https://cutt.ly/yhZmaQ3> (accessed 27 November 2020).

22. Konceptiya vprovadzhennya velosypednoyi merezhi ta vidpovidnoyi infrastruktury v 2011–2020 rokax. Lvivska miska rada [The Concept of implementation of the bicycle network and related infrastructure in 2011–2020]. Available at: <https://cutt.ly/chZmETr> (accessed 27 November 2020).

23. Programa rozvytku velosypednogo ruxu u m. Vynnyci na 2013–2020 roky. Vynnyczka miska rada [The Program for the development of bicycle traffic in Vinnytsia for 2013–2020]. Available at: <https://cutt.ly/uhZmu2q> (accessed 27 November 2020).

24. *Velomapa [Bike map]*. Kyiv – *Velosypedne misto: website*. Available at: <https://cutt.ly/9hZmRHB> (accessed 1 December 2020).

25. Lvivska meriya opublikovala povnu onlajn-kartu veloinfrastruktury mista [Lviv City Hall has published a complete online map of the city's cycling infrastructure]. *Zaxid.net: website*. Available at: <https://cutt.ly/dhZmobO> (accessed 1 December 2020).

26. U Vynnyci oblashtovuyut velodorizhku po vulyci Lebedynskogo [In Vinnytsia, a bicycle path is being built along Lebedynskoho Street]. *Oficijnyj sajт Vynnyczkoyi miskoyi rady: website*. Available at: <https://cutt.ly/ghZUS2b> (accessed 1 December 2020).